

Chung tay xây dựng một xã hội có khả năng thích ứng và bền vững hơn
Working together for a more resilient and sustainable society

Sáng kiến Giáo dục vì sự Phát triển Bền vững tại Việt Nam của Bộ Giáo dục và Đào tạo, UNESCO và Samsung Báo cáo tóm tắt, tháng 4 năm 2014

Tháng 1 năm 2013, UNESCO và Samsung đã khởi động một dự án có tổng giá trị 1 triệu USD kéo dài trong 2 năm nhằm tăng cường công tác ứng phó các thách thức của biến đổi khí hậu, thiên tai và mất đa dạng sinh học tại Việt Nam của hệ thống giáo dục và cộng đồng địa phương. Là can thiệp lớn nhất ở cấp quốc gia của UNESCO về Giáo dục vì sự Phát triển Bền vững (GDPTBV), dự án bao gồm xây dựng môi trường thuận lợi để thực hiện GDPTBV thông qua nâng cao nhận thức cho phụ huynh, thành viên cộng đồng, các nhà quản lý giáo dục địa phương và truyền thông, đồng thời kết nối với các hoạt động của nhà trường. Sáng kiến bắt đầu được triển khai ở các trường tiểu học thuộc địa bàn tỉnh duyên hải Thừa Thiên – Huế, khu vực bị ảnh hưởng nặng nề do tác động tiêu cực của biến đổi khí hậu và thiên tai.

Danh mục đầy đủ các hợp phần của Sáng kiến GDPTBV được liệt kê sau đây:

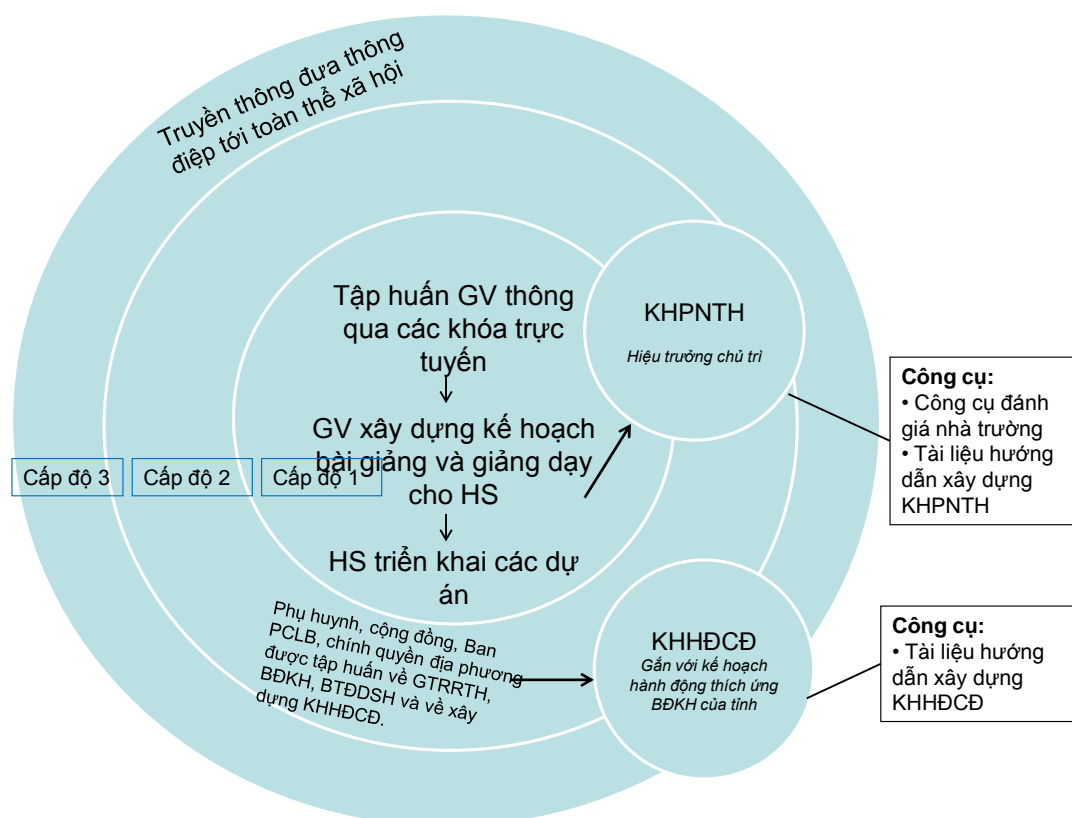
- I. Xây dựng môi trường thuận lợi để thực hiện GDPTBV thông qua việc tổ chức các buổi/sự kiện nâng cao nhận thức cho hiệu trưởng, phụ huynh, cán bộ truyền thông, chính quyền trung ương và địa phương về các lĩnh vực thích ứng biến đổi khí hậu, giảm thiểu rủi ro thảm và bảo tồn đa dạng sinh học;
- II. Xây dựng các khóa bồi dưỡng giáo viên trực tuyến về các lĩnh vực sau đây: (i) thích ứng biến đổi khí hậu; (ii) giảm thiểu rủi ro thảm; và (iii) bảo tồn đa dạng sinh học, đồng thời hỗ trợ giáo viên trong việc giảng bài cho học sinh về những lĩnh vực này;
- III. Các công cụ đánh giá rủi ro nhà trường và xây dựng kế hoạch phòng ngừa thảm họa nhà trường;
- IV. Thúc đẩy việc sử dụng hình ảnh vệ tinh phục vụ công tác ra quyết định dựa trên minh chứng và làm công cụ để nâng cao nhận thức;
- V. Xây dựng Kế hoạch hành động cộng đồng đa ngành ứng phó với biến đổi khí hậu, thảm họa và mất đa dạng sinh học và là kết quả của công tác nâng cao nhận thức và giáo dục thường xuyên cho cộng đồng;
- VI. Hỗ trợ các cơ quan truyền thông trong việc xây dựng kế hoạch tuyên truyền và tin bài nhằm phổ biến rộng rãi cho người dân về biến đổi khí hậu, giảm thiểu rủi ro thảm họa và bảo tồn đa dạng sinh học;
- VII. Xây dựng Kế hoạch quản lý rủi ro thảm họa cho 3 Khu Di sản Thế giới (đó là Phố cổ Hội An, Quần thể di tích Cố đô Huế và Hoàng thành Thăng Long) được xây dựng, đồng thời điều chỉnh phương pháp luận của UNESCO về quản lý rủi ro thảm họa cho phù hợp với các khu di sản thế giới của Việt Nam;
- VIII. Nâng cao năng lực cho đội ngũ cán bộ của Trung tâm Nghiên cứu và Đào tạo về biến đổi khí hậu và giảm thiểu thiên tai thuộc Học viện Quản lý Giáo dục;
- IX. Theo dõi, đánh giá và tài liệu hóa các hoạt động của dự án nhằm phục vụ công tác lồng ghép nội dung GDPTBV sau đó ở Việt Nam và các quốc gia khác.

Sáng kiến GDPTBV được hỗ trợ kinh phí từ cả Samsung lẫn Diễn đàn Liên ngành thuộc UNESCO (Diễn đàn Đa ngành về Hỗ trợ của UNESCO (hậu Xung đột và Thảm họa và Biến đổi Khí hậu) cũng như từ việc tích hợp vào một dự án duy nhất, theo đó dẫn đến một chiến lược toàn diện hơn và mang lại tác động lớn hơn

Sáng kiến này hiện đang được triển khai thông qua một thỏa thuận với Bộ Giáo dục và Đào tạo và một thỏa thuận với UBND tỉnh Thừa Thiên – Huế mà đơn vị thực hiện là Sở Giáo dục và Đào tạo. Các đơn vị chủ chốt của Bộ GD&ĐT tham gia Sáng kiến này bao gồm: Vụ Khoa học, Công nghệ và Môi trường (đơn vị chủ trì Sáng kiến), Vụ Giáo dục Tiểu học, Cục Nhà giáo và Cán bộ Quản lý Giáo dục, Vụ Giáo dục Thường xuyên và Cục Cơ sở vật chất và Thiết bị trường học, đồ chơi trẻ em.

Cách tiếp cận đa ngành trong việc xây dựng chính sách và làm nguồn tư liệu tham khảo cho các địa phương khác thực hiện được áp dụng trong suốt quá trình thực hiện Sáng kiến. Sáng kiến đã góp phần xây dựng mối quan hệ với cộng đồng và thiết lập cầu nối giữa giáo dục chính quy và giáo dục thường xuyên trong các sáng kiến GDPTBV. Một điều hết sức quan trọng là học sinh, kết hợp với cộng đồng địa phương, đã tham gia tích cực vào các vấn đề liên quan ở địa phương trong quá trình giáo dục, làm cho việc học tập của các em trở nên phù hợp và hoàn chỉnh hơn. Học sinh tiểu học được khuyến khích xây dựng các đề án có sự tham gia của phụ huynh và cộng đồng và mang lại nhiều lợi ích cho cộng đồng. Đồng thời, phụ huynh và các thành viên cộng đồng khác được nâng cao nhận thức về những vấn đề này thông qua một chuỗi các sự kiện tập huấn cho các đối tượng mục tiêu, xây dựng môi trường thuận lợi cho con em áp dụng những kiến thức học được ở trường

Với tinh thần hợp tác giữa các cấp các ngành, chiến lược thực hiện của Sáng kiến đã đạt được những thành tựu ở 3 cấp độ, bao gồm: (i) cấp nhà trường; (ii) cấp cộng đồng xung quanh nhà trường; và (iii) cấp toàn thể xã hội trên địa bàn cộng đồng đó.

Hoạt động nâng cao nhận thức này, được mở rộng tới cả chính quyền địa phương, Ban Chỉ huy phòng chống lụt bão và giảm nhẹ thiên tai cấp huyện và cấp nhà trường, và truyền thông địa phương được tăng cường thông qua việc hỗ trợ xây dựng kế hoạch hành động cộng đồng và kế hoạch phòng ngừa thảm họa nhà trường, nhằm giải quyết các vấn đề liên quan đến thảm họa thiên tai, biến đổi khí hậu và bảo tồn đa dạng sinh học, đồng thời kết nối các hoạt động của cộng đồng với các đề án của học sinh trong nhà trường và ngược lại.

Nhằm thúc đẩy hơn nữa môi trường thuận lợi và nâng cao nhận thức cho cộng đồng về thảm họa thiên tai, biến đổi khí hậu và mất đa dạng sinh học, cũng như cập nhật cho họ về những hoạt động cụ thể của dự án, các cơ quan truyền thông cũng được tập huấn về những lĩnh vực này trong đó đặc biệt chú trọng đến nhạy cảm giới, nhằm tăng cường năng lực truyền thông về những vấn đề nêu trên thông qua việc sản xuất và đưa tin bài truyền thông. Các cơ quan truyền thông địa phương cũng được hỗ trợ xây dựng các kế hoạch truyền thông. Những sản phẩm điển hình này sẽ làm nguồn tham khảo để áp dụng đại trà trên phạm vi cả nước.

Sáng kiến này gắn kết chặt chẽ với việc thực hiện Quyết định về việc ban hành duyệt Kế hoạch hành động ứng phó biến đổi khí hậu của Ngành Giáo dục giai đoạn 2011-2015 và Kế hoạch hành động thực hiện Chiến lược quốc gia phòng, chống và giảm nhẹ thiên tai của ngành Giáo dục giai đoạn 2011 – 2020 của Bộ GD&ĐT.

Bảng tổng hợp sau đây báo cáo những thành tựu của từng hợp phần (tính đến tháng 4 năm 2014):

I. Môi trường thuận lợi để thực hiện GDPTBV thông qua nâng cao nhận thức

- ✓ 163 đại biểu tại Hà Nội và tỉnh Thừa Thiên – Huế bao gồm giáo viên, hiệu trưởng và phó hiệu trưởng, phụ huynh, thành viên cộng đồng địa phương, các nhà quản lý giáo dục địa phương và trung ương, ban chỉ huy phòng chống lụt bão và giảm nhẹ thiên tai nhà trường, ban chỉ huy phòng chống lụt bão và giảm nhẹ thiên tai cấp huyện đã được nâng cao nhận thức về biến đổi khí hậu, giảm thiểu rủi ro thảm họa, và bảo tồn đa dạng sinh học.
- ✓ Đội ngũ giáo viên đã tham gia các buổi nâng cao nhận thức về biến đổi khí hậu, giảm thiểu rủi ro thảm họa, bảo tồn đa dạng sinh học, lập kế hoạch phòng ngừa thảm họa nhà trường và xây dựng kế hoạch hành động cộng đồng, phối hợp với hiệu trưởng, phó hiệu trưởng, thành viên ban chỉ huy phòng chống lụt bão và giảm nhẹ thiên tai nhà trường, phụ huynh, thành viên cộng đồng, chính quyền địa phương và truyền thông.
- ✓ Sáng kiến GDPTBV hiện đang có những đóng góp trong việc xây dựng Khung chương trình giáo dục phòng ngừa và ứng phó thiên tai tại nhà trường, một bộ phận trong nhóm công tác lớn hơn gồm nhiều đơn vị khác nhau do Vụ Khoa học, Công nghệ và Môi trường chủ trì, đây là đơn vị đã thiết kế và hiện đang xây dựng công cụ duy nhất này nhằm xác định kiến thức, kỹ năng và thái độ cho các cấp lớp khác nhau trong nhà trường. Sự đóng góp của UNESCO đặc biệt chú trọng đến việc xem xét các đặc điểm tình cảm, tâm lý và phát triển của học sinh.
- ✓ Các đặc điểm mong muốn của công dân học tập và xã hội học tập, trong đó chú trọng đến nội dung biến đổi khí hậu, giảm nhẹ rủi ro thảm họa và môi trường đã được thảo luận tại một hội thảo quốc gia “Từ tầm nhìn đến hành động” do Ban Chỉ đạo quốc gia xây dựng xã hội học tập, Bộ GD&ĐT và UNESCO phối hợp chủ trì.

II. Các khóa bồi dưỡng giáo viên trực tuyến về các chuyên đề GDPTBV

- ✓ 26 giáo viên và hiệu trưởng đã xác định nhu cầu bồi dưỡng giáo viên, đồng thời đưa ra các khuyến nghị liên quan đến công tác tích hợp nội dung GDPTBV, biến đổi khí hậu, giảm thiểu rủi ro thảm họa và bảo tồn đa dạng sinh học vào chương trình giáo dục nhà trường.
- ✓ 25 giáo viên tiểu học, hiệu trưởng và phó hiệu trưởng thuộc 5 trường mục tiêu tại tỉnh Thừa Thiên – Huế được tập huấn về cách sử dụng công nghệ thông tin và truyền thông (ICT) và học tập trực tuyến để chuẩn bị tham gia các khóa bồi dưỡng trực tuyến.
- ✓ Các tư vấn quốc tế có bề dày kinh nghiệm thực tiễn và nghiên cứu tư liệu quốc tế đã cung cấp những thực tiễn tốt nhất để xây dựng nội dung học tập trực tuyến cũng như nội dung của các buổi nâng cao nhận thức. Tài liệu hướng dẫn cho đội ngũ xây dựng nội dung và phương pháp học tập trực tuyến hiện đang được hoàn thiện để chia sẻ rộng rãi.
- ✓ Nội dung chi tiết cho khóa bồi dưỡng trực tuyến về Thích ứng và Giảm nhẹ Biến đổi Khí hậu cho các giáo viên tiểu học đã được xây dựng. Nội dung của khóa học trực tuyến về Biến đổi Khí hậu đã được Bộ Giáo dục và Đào tạo chính thức thông qua. Khóa bồi dưỡng này được xây dựng với các tài liệu đầu vào từ Bộ GD&ĐT, các tư vấn quốc tế và trong nước, tổ chức Live & Learn Việt Nam, Chương trình Con người và Sinh Quyển Việt Nam (MAB) và Khoa Giáo dục Tiểu học thuộc Đại học Mở Hà Nội.
- ✓ Nội dung của các khóa học trực tuyến cho giáo viên về giảm thiểu rủi ro thảm họa, bảo tồn đa dạng sinh học và GDPTBV hiện đang được xây dựng sẽ được hoàn thiện và trình lãnh đạo Bộ GD&ĐT để phê duyệt.
- ✓ Nội dung của các khóa học trực tuyến cho giáo viên sẽ làm nguồn tham khảo cho việc xây dựng chương trình giáo dục mới của nhà trường.
- ✓ Các khóa bồi dưỡng trực tuyến về biến đổi khí hậu, giảm thiểu rủi ro thảm họa, bảo tồn đa dạng sinh học và GDPTBV sẽ được Đại học Mở Hà Nội xây dựng dựa trên nội dung được Bộ GD&ĐT phê duyệt.
- ✓ 25 giáo viên tiểu học, hiệu trưởng và phó hiệu trưởng đã cam kết thử nghiệm các khóa bồi dưỡng trực tuyến từ tháng 6 đến tháng 8 năm 2014, đồng thời xây dựng và thực hiện kế hoạch bài giảng cho hơn 350 học sinh tiểu học vào tháng 9 và tháng 10 năm 2014.

III. Công cụ đánh giá rủi ro nhà trường và xây dựng kế hoạch phòng ngừa thảm họa thiên tai

- ✓ Giáo viên, cùng với hiệu trưởng, phó hiệu trưởng, thành viên cộng đồng và các nhà quản lý giáo dục địa phương, tham gia áp dụng công cụ đánh giá nhà trường nhằm xác định các rủi ro và mối đe dọa trong nhà trường và khu vực xung quanh.
- ✓ Công cụ đánh giá nhà trường hiện đang được tích hợp với Hệ thống Thông tin Quản lý Rủi ro Thảm họa trong ngành giáo dục của Bộ GD&ĐT, cùng với các bộ công cụ được UNICEF xây dựng để đánh giá trong và sau thảm họa.
- ✓ Giáo viên, cùng với hiệu trưởng và phó hiệu trưởng đã tham gia thẩm định Tài liệu hướng dẫn xây dựng kế hoạch phòng ngừa thảm họa nhà trường.
- ✓ Nếu được Bộ GD&ĐT thông qua, công cụ đánh giá nhà trường sẽ được tất cả các nhà trường tiếp cận và tích hợp vào Bộ Công cụ Giảm thiểu Rủi ro của Mạng lưới Liên minh Giáo dục trong Tình trạng Khẩn cấp (INEE).
- ✓ Tài liệu hướng dẫn xây dựng kế hoạch phòng ngừa thảm họa nhà trường hiện đang được hoàn thiện để trình Bộ GD&ĐT phê duyệt và phổ biến rộng rãi tới tất cả các nhà trường trên phạm vi cả nước.

IV. Sử dụng hình ảnh vệ tinh để ra kế hoạch dựa trên minh chứng

- ✓ 129 đại biểu tại Hà Nội và Thừa Thiên – Huế bao gồm các nhà quản lý giáo dục của Bộ GD&ĐT, đội ngũ giảng viên quản lý giáo dục, các nhà quản lý giáo dục cấp địa phương, thành viên cộng đồng, phụ huynh, hiệu trưởng, phó hiệu trưởng, giáo viên, ban chỉ huy phòng chống lụt bão và giảm nhẹ thiên tai nhà trường, ban chỉ huy phòng chống lụt bão và giảm nhẹ thiên tai cấp huyện đã tham gia các buổi nâng cao nhận thức về cách sử dụng hình ảnh vệ tinh vào công tác ra quyết định về giảm thiểu rủi ro thảm họa và biến đổi khí hậu.
- ✓ Qua các buổi nâng cao nhận thức này, các đại biểu đã được nâng cao hiểu biết về việc tích hợp nội dung viễn thám và công nghệ không gian vào chương trình giáo dục hiện tại cũng như tích hợp các minh chứng khoa học cùng với các kiến thức và kỹ năng về viễn thám vào công tác ra quyết định ở địa phương nhằm hỗ trợ cho các nhà quản lý giáo dục nâng cao khả năng phòng ngừa thiên tai cho nhà trường và cộng đồng để đối phó với biến đổi khí hậu và thảm họa thiên tai.

V. Kế hoạch hành động cộng đồng để ứng phó liên ngành với các thách thức phát triển bền vững

- ✓ Thông qua các khóa tập huấn đồng tham gia xác định rủi ro và nguồn lực, sơ đồ hóa các hiểm họa tại cộng đồng, xác định và lập kế hoạch những hành động ưu tiên, các thành viên cộng đồng và các chủ thể hữu quan địa phương tại 5 Trung tâm học tập cộng đồng đã xây dựng Kế hoạch hành động cộng đồng cho địa phương mình.
- ✓ Thông qua tập huấn và lập kế hoạch ứng phó với các rủi ro được địa phương xác định liên quan đến các thách thức phát triển bền vững, 5 cộng đồng tại địa bàn tỉnh Thừa Thiên – Huế đã được tăng cường năng lực.
- ✓ Các kế hoạch hành động do cộng đồng xây dựng xoay quanh những lĩnh vực sau: cải thiện công tác quản lý chất thải rắn, xây dựng hệ thống phòng chống cháy nổ, tổ chức các lớp dạy bơi nhằm giảm tỷ lệ đuối nước, trồng rừng phòng hộ và tiết kiệm năng lượng.
- ✓ Tài liệu hướng dẫn xây dựng Kế hoạch hành động cộng đồng theo hướng đồng tham gia thông qua các Trung tâm học tập cộng đồng hiện đang được xây dựng dựa trên kinh nghiệm thực tiễn, và sẽ được phổ biến trực tuyến để áp dụng trên phạm vi toàn quốc.

VI. Xây dựng kế hoạch truyền thông địa phương về phòng chống thiên tai

- ✓ Các nhà báo địa phương được tăng cường năng lực truyền thông có hiệu quả về GDPTBV, biến đổi khí hậu, giảm thiểu rủi ro thảm họa và bảo tồn đa dạng sinh học thông qua các buổi tập huấn tương tác, bao gồm cả phương pháp lồng ghép giới trong truyền thông. Nhờ có các đợt tập huấn này, do Bộ Thông tin và Truyền thông, Đài Tiếng nói Việt Nam, và Sở Giáo dục và Đào tạo Thừa Thiên – Huế phối hợp thực hiện, truyền thông về ứng phó thiên tai hiệu quả và nhân thức của giới truyền thông về GDPTBV đã được tăng cường.
- ✓ Truyền thông địa phương của 5 huyện trên địa bàn tỉnh Thừa Thiên – Huế tham gia Sáng kiến đã cùng phối hợp với hiệu trưởng, phó hiệu trưởng và giáo viên cũng như phụ huynh và thành viên cộng đồng xây dựng kế hoạch hành động cộng đồng nhằm hỗ trợ bảo vệ môi trường nhà trường.
- ✓ Các cơ quan truyền thông đã góp phần nâng cao nhận thức của người dân về các vấn đề liên quan đến GDPTBV và Sáng kiến với ít nhất 30 sản phẩm truyền thông về những vấn đề liên quan đến Sáng kiến và các chuyên đề GDPTBV sau các đợt tập huấn.
- ✓ Đến nay, đã có một sự thay đổi rõ ràng trong công tác đưa tin về GTRRTH, chẳng hạn như đối với Cơ quan thường trú khu vực miền Trung Đài Tiếng nói Việt Nam. Công tác đưa tin đã thể hiện việc Đài Tiếng nói Việt Nam lần đầu tiên đưa tin tất cả các giai đoạn của chu kỳ thiên tai tác động đến Việt Nam vào cuối năm 2013. Mục tiêu ở đây là tăng cường vai trò

của truyền thông trong việc chuyển tải tới toàn thể xã hội các thông điệp cần thiết để xây dựng môi trường thuận lợi thực hiện GDPTBV.

VII. Kế hoạch quản lý rủi ro thảm họa cho 3 Khu Di sản Thế giới

- ✓ Đã dịch và hiệu chỉnh phương pháp quốc gia dựa trên Sổ tay Di sản Thế giới về Quản lý Rủi ro Thảm họa, do Trung tâm nghiên cứu quốc tế về bảo tồn và trùng tu các tài sản văn hoá (ICCROM) và Trung tâm Di sản Thế giới của UNESCO thông qua năm 2007, cho phù hợp với bối cảnh của Việt Nam, cung cấp khung xây dựng Kế hoạch Quản lý Rủi ro Thảm họa cho 8 Khu Di sản Thế giới tại Việt Nam.
- ✓ Kế hoạch Quản lý Rủi ro Thảm họa của 3 Khu Di sản Thế giới tại Việt Nam đã được xây dựng và thực hiện là kết quả của việc tăng cường năng lực cho các nhà quản lý và cán bộ kỹ thuật của các Ban Quản lý Khu Di sản. Các bản kế hoạch này, được xây dựng với sự tham gia của cộng đồng và phối hợp với Vụ Di sản Văn hóa Thuộc Bộ VH-TT-DL, ICCROM và UNESCO, đã cung cấp một khuôn khổ rõ ràng cho công tác quản lý rủi ro thảm họa đặc thù cho từng khu với những hành động thiết thực.

VIII. Nâng cao năng lực cho đội ngũ giảng viên của HVQLGD

- ✓ Năng lực của đội ngũ giảng viên thuộc Trung tâm Nghiên cứu và Đào tạo về biến đổi khí hậu và giảm thiểu thiên tai của Học viện Quản lý Giáo dục được thiết lập với sự hỗ trợ của UNESCO, được nâng cao thông qua các khóa tập huấn về biến đổi khí hậu, giảm thiểu rủi ro thảm họa, bảo tồn đa dạng sinh học và sử dụng hình ảnh vệ tinh trong giáo dục.
- ✓ Một khóa bồi dưỡng trực tuyến cho các nhà quản lý giáo dục dự kiến đưa vào chương trình đào tạo của HVQLGD hiện đang được xây dựng và sẽ được phổ biến tới tất cả các cán bộ quản lý giáo dục.

IX. Công tác giám sát và tài liệu hóa

- ✓ Phương pháp luận về việc phối hợp giữa giáo dục và hành động thực tiễn nhằm xây dựng môi trường thuận lợi thực hiện GDPTBV bao gồm biến đổi khí hậu, GTRRTH và bảo tồn đa dạng sinh học cho giáo viên, hiệu trưởng, cộng đồng, chính quyền địa phương, truyền thông và các bên liên quan khác đang được thử nghiệm thành công và đang được giám sát và tài liệu hóa để áp dụng rộng rãi.
- ✓ Kết quả của Sáng kiến GDPTBV tại Việt Nam sẽ được chia sẻ ở cấp độ toàn cầu tại Hội nghị Thế giới UNESCO về GDPTBV được tổ chức vào Tháng 11 tại Nhật Bản nhân dịp tổng kết Thập kỷ Giáo dục vì sự Phát triển Bền vững.